

Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрлігі
Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті
Философия және саясаттану факультеті
«Мәдениеттану және дінтану» кафедрасы
Мәдени антропология мамандығы

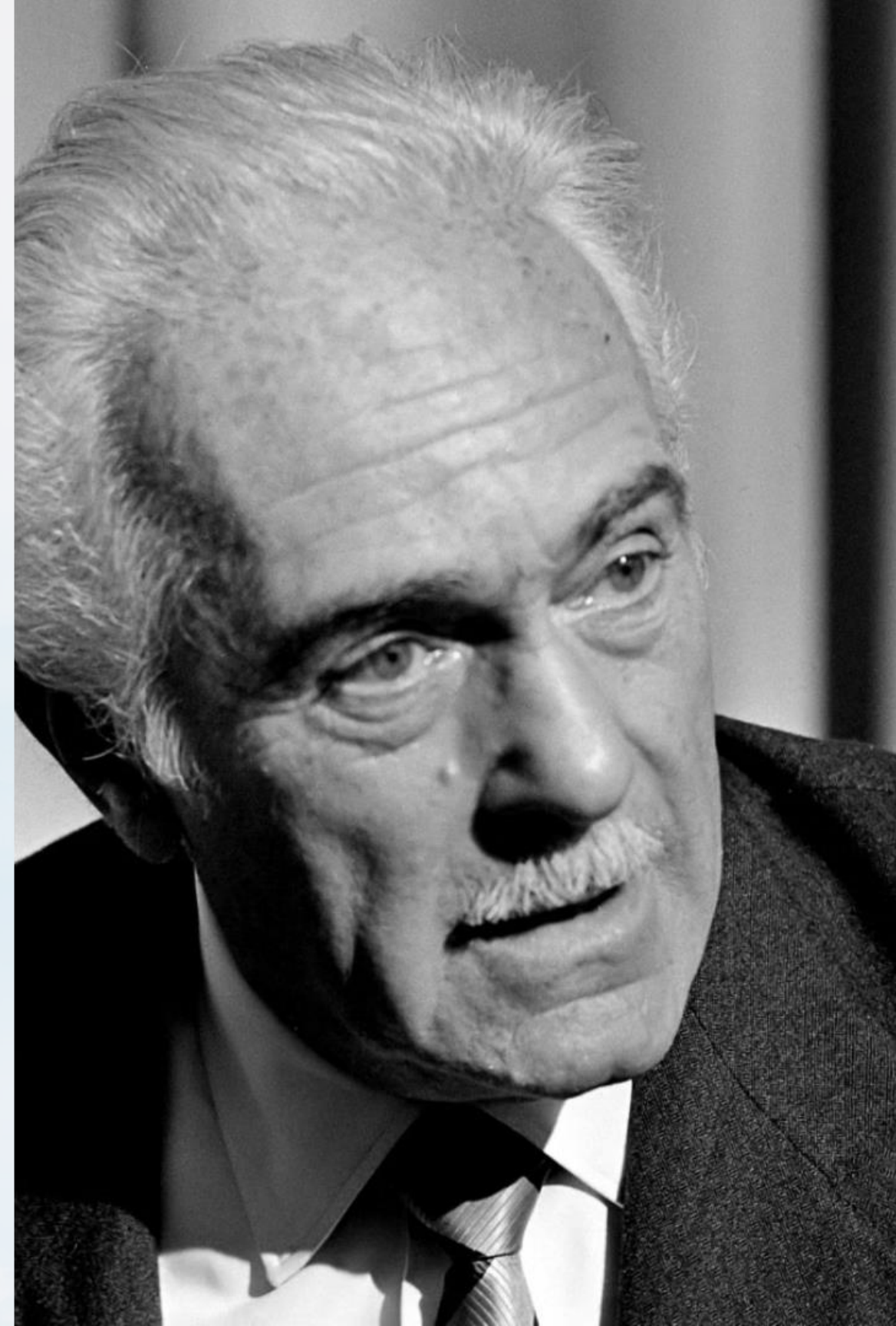
Рим клубы және оның жаһандық мәселелерді талқылаудағы рөлі

Орындаған: Алшынова А.

Қабылдаған: Аликбаева М.

Кіріспе: Рим клубы және оның жаһандық мәселелерді талқылаудағы рөлі

Рим клубы – адамзаттың жаһандық мәселелерін зерттеу және шешу жолдарын іздеу мақсатында 1968 жылы құрылған халықаралық үкіметтік емес ұйым. Ол тұрақты дамуға қол жеткізу және алдағы дағдарыстардың алдын алу жолдарын іздестіру үшін үнемі зерттеулер мен пікірталас жүргізетін танымал ғалымдарды, кәсіпкерлерді және саясаткерлерді біріктіреді.

Рим клубының пайда болуы және оның мақсаттары

Рим клубы 1968 жылы адам қызметінің қоршаған ортаға әсері мен халықтың тез өсуіне алаңдаушы ғалымдар, бизнесмендер және саясаткерлер тобымен құрылған. Бұл халықаралық ұйым адамзат алдында тұрған жаһандық мәселелерді зерттеу және оларды шешу жолдарын іздеу мақсатында құрылған.

Рим клубы экономика мен саясаттан бастап технология мен әлеуметтік салаға дейін кең ауқымды мәселелерді қамтуға ұмтылды. Ұйым ең өзекті жаһандық мәселелерге назар аударуға бағытталған зерттеулер жүргізді, баяндамалар жариялады және талқылаулар ұйымдастырды.

Өсу шектеулері есебі және оның әсері

1972 жылы Рим клубы адамзаттың жаһандық мәселелерін түсінуге арналған ең ықпалды жұмыстардың біріне айналған әйгілі «Өсудің шектері» баяндамасын жариялады. Баяндамада қазіргі экономикалық өсу тенденциялары сақталса, табиғи ресурстар таусылып, экологиялық жағдай нашарлайтыны айтылған.

Бұл есептің жариялануы үлкен резонанс тудырды және шектеусіз тұтынуға негізделген дамудың қолданыстағы моделін қайта қарау қажеттілігін мойындауда бетбұрыс болды. Бұл экологиялық және тұрақты даму мәселелерін белсенді талқылауға серпін берді.

THE LIMITS TO growth

Donella H. Meadows
Dennis L. Meadows
Jørgen Randers
William W. Behrens III

*A Report for THE CLUB OF ROME'S Project on the
Predicament of Mankind*

A POTOMAC ASSOCIATES BOOK

\$ 2.75

critique of Capitalism

me =

rs

Capita

Wage
\$/hour
worke

ere does the capitalist's *profit* come

Капиталистік дүниенің сыны және оның кемшіліктері

- Рим клубы капиталистік жүйені табиғи ресурстарды шектен тыс пайдалану және әлеуметтік теңсіздіктің күшеюі үшін қатты сынға алды.
- Бақыланбайтын экономикалық өсу мен пайдаға ұмтылу Жердің сарқылуына және адамдардың көпшілігінің өмір сүру жағдайларының нашарлауына әкеліп соқтырды деген пікір айтылды.
- Капитализмнің қазіргі үлгісі қысқа мерзімді қаржылық табыстарды тұрақты дамудан жоғары қоя отырып, ұзақ мерзімді экологиялық және әлеуметтік әсерлерді елемейтіні баса айтылды.

Табиғи ресурстардың сарқылу мәселесі

Адамзаттың алдында мұнай, газ, пайдалы қазбалар және т.б. табиғи ресурстардың сарқылуының күрделі мәселесі тұр. Бұл осы ресурстарды өнеркәсіптік және экономикалық даму қажеттіліктері үшін қарқынды пайдалану мен өндіруге байланысты.

Ресурстардың сарқылуы жер шары халқының өсіп келе жатқан қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндігіне қауіп төндіреді. Бұл геосаяси қақтығыстарға әкеліп соғады және қалған ресурстарға қолжетімділік барған сайын шектелгендіктен әлеуметтік теңсіздікті арттырады.

Экологиялық мәселелер және климаттың өзгеруі

Климаттың өзгеруі қоршаған ортаға жойқын әсер етуде. Мұздықтардың еруі, теңіз деңгейінің көтерілуі және экстремалды ауа райы құбылыстары біздің планетамызға үлкен қауіп төндіреді. Ауаның, судың және топырақтың ластануы, ормандардың жойылуы және түрлердің жойылуы - қазіргі заманның негізгі экологиялық проблемаларының бір бөлігі ғана.

Әлеуметтік теңсіздік және кедейлік

Алшақтықты кеңейту

Соңғы онжылдықтарда жаһандық ауқымда әлеуметтік теңсіздіктің күшеюінің үрейлі тенденциясы байқалды. Байлар мен кедейлер арасындағы алшақтық тұрақты түрде кеңейіп, халықтың көп бөлігінің маргиналдануына алып келеді.

Кедейшіліктің салдары

Кедейлік адамдарды сапалы білім, денсаулық сақтау және негізгі әлеуметтік қызметтерге қол жеткізуден айырады. Бұл мүмкіндіктердің жетіспеушілігі әлеуметтік және экономикалық дамуды тежейтін тұйық шеңберді тудырады.

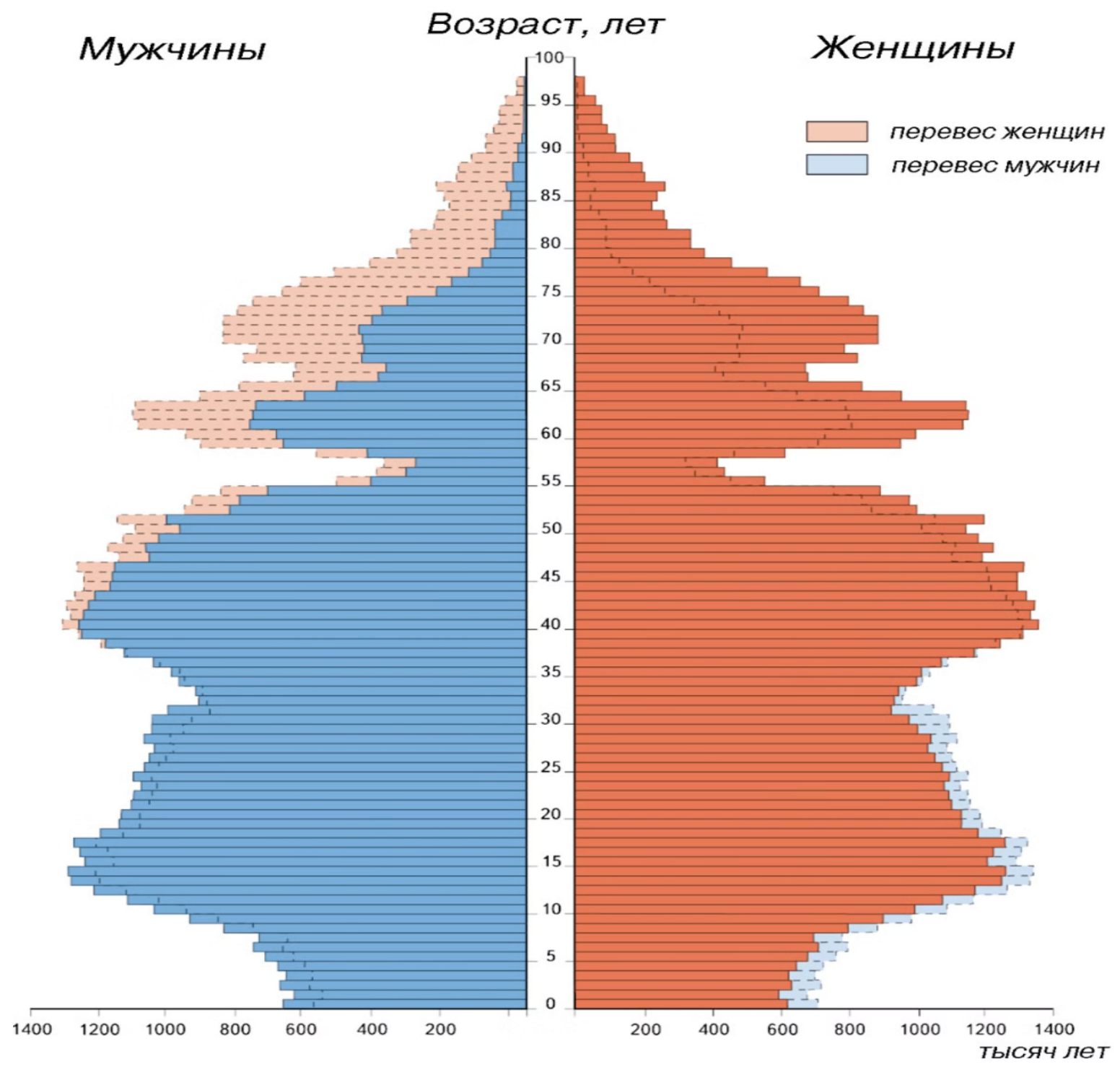
Аймақтық айырмашылықтар

Әлеуметтік теңсіздік мәселесі халықтың басым бөлігі кедейшілікте өмір сүретін дамушы елдерде өте өткір. Қалалық және ауылдық аймақтар да әртүрлі әл-ауқат деңгейімен сипатталады.

Дамуға әсері

Әлеуметтік теңсіздік пен кедейліктің жоғары деңгейі экономикалық өсуді тежеп, тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге кедергі келтіреді. Бұл мәселені шешу жаһандық және ұлттық деңгейде жан-жақты күш салуды талап етеді.

Рим клубының жаһандық мәселелердің шешімін табудағы рөлі

Инновациялық тәсілдерді іздеу

Рим клубы дәстүрлі тәсілдер шеңберінен шығып, күрделі жаһандық сын-қатерлерге инновациялық, креативті шешімдер табуға ұмтылады.

Пәнаралық ынтымақтастық

Клуб жан-жақты стратегияларды бірлесіп әзірлеу үшін әртүрлі саладағы ғалымдарды, саясаткерлерді және сарапшыларды біріктіреді.

Жаһандық ойлау

Рим клубы жекелеген елдер мен аймақтардың шеңберінен шығатын мәселелерді шешуге жүйелі, планетарлық көзқарасты қолдайды.

Тәрбие жұмысы

Клуб жаһандық сын-қатерлер туралы қоғамның хабардар болуын арттыру мақсатында өз идеялары мен есептерін белсенді түрде таратады.

Қорытынды: Капиталистік жүйедегі жүйелі өзгерістердің қажеттілігі

Рим клубы адамзат алдында тұрған жаһандық мәселелерді шешу үшін қоғамның экономикалық және әлеуметтік құрылымдарын түбегейлі өзгертуге шақырады. Табиғи ресурстардың сарқылуы, экологиялық қауіптер және әлеуметтік теңсіздік сияқты бұл мәселелер капиталистік жүйенің табиғатының салдары болып табылады. Тек қана әділ әрі тұрақты дамуға бағытталған кешенді, жүйелі өзгерістер арқылы адамзат қазіргі жолдың апатты салдарын болдырмайды.

